

landbouw

adviespool Fryslân

Advies bodemvruchtbaarheid en kruidenrijk grasland

Vraagstelling

Een schapenhouder in de gemeente De Friese Meren wil graag advies over bodemvruchtbaarheid en kruidenrijk grasland. LAP-adviseur Jehannes Fopma heeft deze case aangenomen.

Aanleiding

Deze schapenhouder heeft in een ander deel van het land enige ervaring in het vak opgedaan en is nu in Friesland actief. Ze hebben er voor gekozen om in eerste instantie gangbaar te produceren. Rondom de boerderij hebben ze ongeveer 8 ha tot hun beschikking, die ze zoveel als mogelijk willen gebruiken om de 100 – max. 150 Friese melkschapen intensief te stripweiden. Om de wormendruk te verlagen en omdat er onvoldoende vers gras groeit voor de koppel doen ze in de zomer aan stalvoeren. 4,5 van de 8 ha bestaat uit kruidenrijk grasland, dat na de maisoogst is ingezaaid. Het mengsel bestaat uit BG11, 15% klavers en 3% weegbree en cichorei. Van cichorei weten we dat het wormafdrijvend werkt bij schapen. Er is nog geen volledig inkomen te behalen uit de schapenhouderij. De bemesting bestaat uit de aanvoer van rundveemest, vaste schapenmest (vaste schapenmest wordt gedeeltelijk afgevoerd), Limkal en ureum kunstmest. De percelen liggen in een waterwingebied, waardoor de derogatie volgend jaar waarschijnlijk al niet meer mogelijk is. Er is niet veel extra land in de buurt beschikbaar.

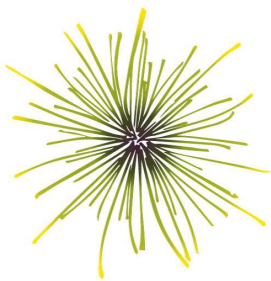
Uitdagingen

Deze schapenhouder loopt tegen een aantal uitdagingen aan:

- Hoe houd ik mijn land schoon van wormen?
- Hoe win ik voldoende ruwvoer?
- Hoe ziet mijn bemestingsplan er volgend jaar uit?
- Hoe houd ik de graskruiden in mijn land?

Advies

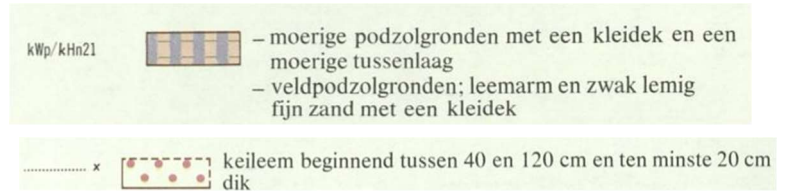
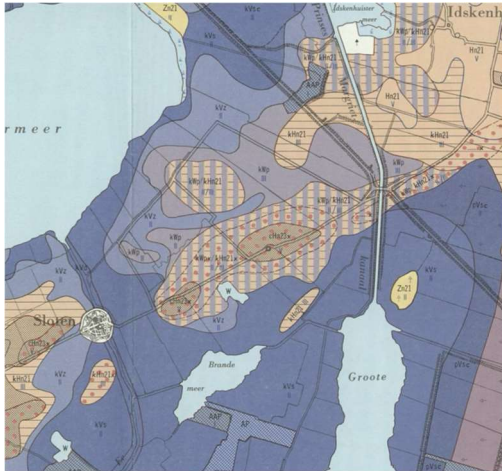
Advies is om toch in de buurt op zoek te gaan naar meer land om de schapen te weiden. Weidegang is een duurzame manier om melk te produceren. Door de schapen ruimer te weiden verlaag je de wormendruk. Op jaarbasis wordt er ongeveer 100 ton vaste schapenmest geproduceerd, wat een super goede meststof is voor bijvoorbeeld akkerbouw. Samenwerken met een akkerbouwer in ruil voor goed ruwvoer of stro is

landbouw

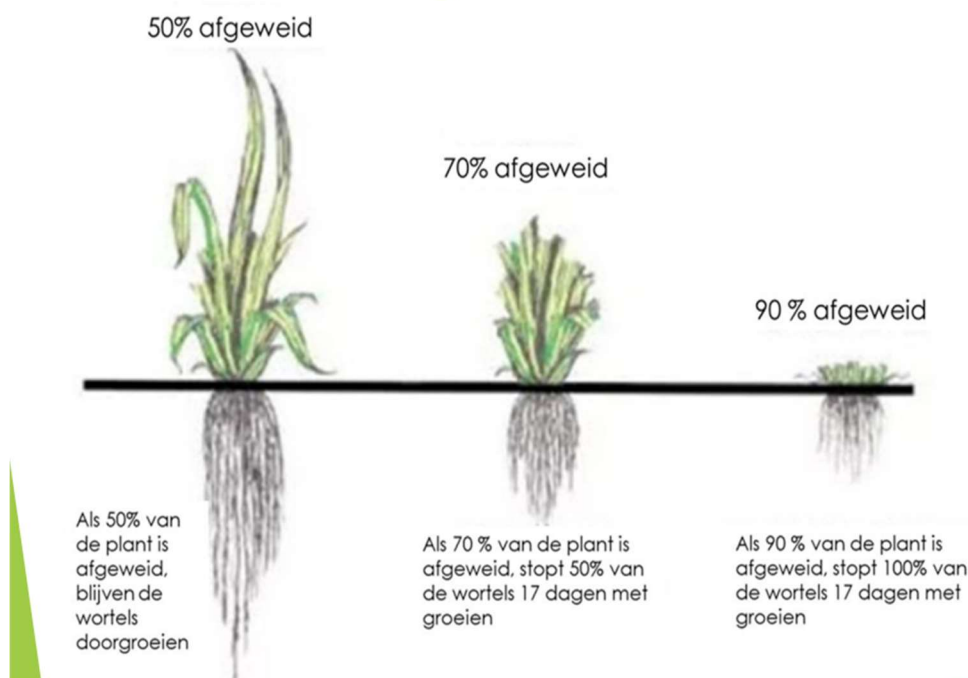
adviespool Fryslân

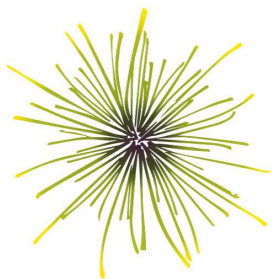
dan ook een optie. Om advies te kunnen geven over de instandhouding van het kruidenmengsel is het advies om eerst eens een uitgebreid grondmonster te nemen en te analyseren. Daarnaast is het maken van een bodemprofielkuil zinvol.

Bij te vaak te kort afweiden door schapen zal de wortelgroei afnemen.

Gras- en wortelgroei houden

Artikel uit Nieuwe Oogst d.d. 7 maart 2018
Minder wormen bij schaaap door cichorei

In Nieuw-Zeeland, Amerika en Engeland zaaien schapenhouders het al langer in hun grasweiden: cichorei. Inmiddels neemt ook de belangstelling in Nederland toe. Cichorei heeft namelijk een anti-wormeffect bij schapen én het zou de groei van lammeren een boost geven. Maar wat is cichorei nou precies?

In graspercelen waar cichorei is doorgezaaid hebben schapen 30 tot 60 procent minder last van wormen. De plant bevat namelijk lactonen. 'Deze stimuleren het afweersysteem van het schaaap', zegt Reinard Everts, dierenarts bij Schapendokter.nl en algemeen directeur van fokkerijorganisatie NSFO (Nederlandse Schapen- en Geitenfokkers Organisatie). 'Ook gaan die lactonen op de buitenkant van de worm zitten, waardoor de worm zich minder goed ontwikkelt.'

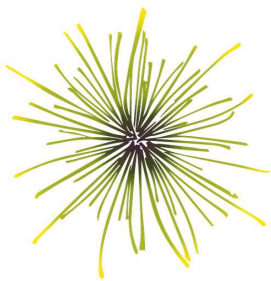
Het voeren van cichorei vermindert het aantal aanwezige wormen en de eiuitscheiding. Een kleinere worm legt minder wormeieren. Dit maakt cichorei nuttig in de beheersing van maagdarmwormen.

De toenemende resistentie tegen wormmiddelen is een groot probleem in de schapenhouderij. Everts: 'Op meer dan de helft van de bedrijven in Nederland is resistentie tegen één of meer wormmiddelen aangetoond. Er zijn zelfs bedrijven waar tegen alle beschikbare wormmiddelen in meer of mindere mate resistentie is aangetoond.'

Drie strategieën tegen wormproblematiek

Cichorei is volgens hem niet dé oplossing van de wormproblematiek in de schapenhouderij. 'Maar het is wel een van de maatregelen die je kunt nemen om worminfecties te verminderen. Het is ook aan te bevelen om beweidingsmaatregelen te nemen én te fokken op minder gevoelige dieren. Combineer je deze drie strategieën, dan ben je al heel ver.' Cichorei is een plantje met een penwortel van 30 tot 40 centimeter lang. Er bestaan diverse types die geschikt zijn voor beweiding. Ze bevatten een flink portie ruw eiwit (22 procent). Everts: 'Het is dus gewoon krachtvoer in je grasland.'

Door de lange penwortel handhaaft de plant zich goed op droge gronden én neemt het veel mineralen op uit de bodem. Het bevat daardoor vooral veel kobalt en selenium. 'Samen met het hoge eiwitgehalte verhoogt dit de weerstand en het groeivermogen van de dieren.'

landbouw

adviespool Fryslân

Lekker plantje

Schape en lammeren zijn dol op cichorei. Ze vreten volgens Everts de blaadjes van de plant als eerste uit de wei. 'Ze smaken bitter en daar houden herkauwers van. Maar zodra het gewas doorschiet en zaad gaat vormen neemt de smakelijkheid én verteerbaarheid af.'

Veehouders die cichorei willen zaaien kunnen dat het beste doen bij het vernieuwen van de graszode (zie kader hieronder). Voor weides met cichorei raadt Everts aan om in het voorjaar 50 kilo stikstof per hectare te strooien. Een hogere gift kan de grasgroei te veel stimuleren en daarmee de cichorei wegdrücken.

Cichorei in de graszode

Cichorei kan het beste van maart tot november worden gezaaid bij het vernieuwen van de graszode. Wanneer het samen met graszaad en klaver wordt ingezaaid is er 3 tot 4 kilo cichoreizaad nodig per hectare. Zaa maximaal 1 centimeter diep. Er zijn ook kant-en-klare mengsels te koop voor schapenbeweiding. Doorzaaien kan, maar de resultaten zijn wisselend. Zeker op oude schapenweides met dichte zoden kan het tegenvallen. Er is dan te weinig licht voor een goede ontkieming.

Meerjarige plant

'Het is een meerjarig plantje, je bent 'm niet zomaar kwijt. Maar je moet er wél voor zorgen dat het de kans krijgt zich te vermenigvuldigen.' Het is zinvol om het perceel in augustus niet te beweiden. De plant zal dan een meter hoog worden en zaad verspreiden.

Bij een aantal hectare grasland met cichorei is roterend standweiden een geschikt systeem. 'Verdeel de percelen in meerdere kleinere weiden en ga hier roterend overheen. Weid bijvoorbeeld telkens een week op een blok.'

Het beste moment van inscharen is wanneer de cichorei 15 tot 20 centimeter hoog is. Dan is de smaak, het eiwitgehalte en de verteerbaarheid het best. 'Laat de dieren het teruggrazen tot 4 á 5 centimeter. Liever niet korter, dan vreten ze de groeikroon uit de cichorei en dat vertraagt de hergroei. Daarom moet je ook niet korter dan 5 centimeter maaien.'

Everts heeft een tip om het juiste inschaarmoment en de minimumlengte van de cichorei te bepalen: 'Zet twee streepjes op je laars, eentje op 20 centimeter en de ander op 5.' Tot slot raadt hij geïnteresseerde schapenhouders aan om klein te beginnen. 'Leer eerst het gewas kennen en zaai het eens in een perceel. Je zult zien dat lammeren het graag vreten en het er goed op doen.'

landbouw

adviespool Fryslân

Concrete adviezen voor de lezer:

- Chichorei werkt wormen afdrijvend bij schapen.
- Door de lange penwortel handhaaft chichorei zich goed op droge gronden én het neemt het veel mineralen op uit de bodem.
- Schapenmest vormt een enorm goede meststof voor de akkerbouw.
- Te vaak te kort afweiden kan de graswortelgroei schaden.
- Om wormeninfecties bij schapen te verminderen, zijn er 3 maatregelen te nemen:
 1. Chichorei toevoegen aan het rantsoen.
 2. Beweidingsmaatregelen nemen.
 3. Fokken op minder gevoelige dieren.